A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2005. július 12.)

a tagállamok és a Közösség gazdaságpolitikájára vonatkozó átfogó iránymutatásokról (2005–2008)

(2005/601/EK)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 99. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Tanács 2005. június 16–17-i megbeszélésére,

mivel a Bizottság ajánlása alapján az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el,

AJÁNLJA:

BEVEZETÉS

A 2005. márciusi Európai Tanács **újraindította a lisszaboni stratégiát azáltal, hogy ismét az európai növekedésre és foglalkoztatásra helyezte a hangsúlyt** [1]. Ezzel a döntéssel az állam- és kormányfők egyértelmű üzenetet fogalmaztak meg az Uniónak az elkövetkező évekre vonatkozó prioritásaira vonatkozóan. A lisszaboni célok elérése érdekében Európának továbbra is a növekedésre és foglalkoztatásra kell összpontosítania politikáit, szilárd makrogazdasági politikai háttérre támaszkodva, a lisszaboni stratégia létfontosságú pilléreit alkotó szociális kohézió és környezetvédelmi fenntarthatóság céljainak keretében.

Különös figyelmet kell fordítani a lisszaboni menetrend végrehajtására. E célkitűzések eléréséhez az Uniónak nagyobb erőfeszítéseket kell tennie valamennyi nemzeti és közösségi erőforrást mozgósítása, és ezáltal a közöttük lévő szinergiák hatékonyabb kihasználása érdekében. Ezen túlmenően, az érdekelt felek bevonása segítheti a növekedésre és stabilitásra irányuló makrogazdasági politikák és a strukturális reformok szükségességének tudatosítását, javíthatja a politikák végrehajtásának minőségét és fokozhatja a lisszaboni stratégia iránti elkötelezettséget.

Ebből a célból az említett átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások a lisszaboni stratégia új kezdetét tükrözik, és a gazdaságpolitikáknak a fokozott növekedésben és munkahelyteremtésben betöltött szerepére összpontosítanak. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások A. szakasza a makrogazdasági politikák e célokhoz történő hozzájárulásával foglalkozik. A B. szakasz azokra az intézkedésekre és politikákra összpontosít, amelyeket a tagállamoknak véghez kell vinniük annak érdekében, hogy a növekedést szolgáló tudás és innováció erősödjön, és Európa vonzereje növekedjen a befektetők és a munkavállalók számára egyaránt. A brüsszeli Európai Tanács (2005. március 22–23.) következtetéseivel összhangban, a gazdaságpolitikák összehangolásának általános eszközeként az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásoknak továbbra is magukban kell foglalniuk a makrogazdasági és a mikrogazdasági politikák teljes körét, valamint a foglalkoztatási politikát is oly mértékben, amennyire az kölcsönhatásban van az előbbiekkel; az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások biztosítják a stratégia három területének általános gazdasági összhangját. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokat illetően továbbra is a többoldalú felügyelet létező mechanizmusait kell alkalmazni.

Az iránymutatások valamennyi tagállamra és a Közösségre alkalmazandók. Elő kell segíteniük a tagállamok által meghatározott nemzeti reformprogramokban foglalt reformintézkedések koherenciáját, és kiegészíti őket a 2005–2008-as közösségi lisszaboni program, amely magában foglalja a növekedés és foglalkoztatás érdekében közösségi szinten végrehajtandó valamennyi intézkedést. Az iránymutatások megfelelő vonatkozásainak végrehajtása során figyelmet kell fordítani a nemek közötti esélyegyenlőségre.

AZ EU GAZDASÁGÁNAK HELYZETE

A gazdasági tevékenység, amely 2003 közepétől lendületet nyert **az Európai Unióban**, 2004 második felében – olyan külső tényezők hatására, mint a magas és változékony olajárak, a világkereskedelem bővülésének lassulása, illetve az euro felértékelődése – lelassult. Néhány európai gazdaság rugalmasságának hiánya részben a továbbra is fennálló szerkezeti gyengeségekből is adódhat. A reál-GDP 2005-ben várhatóan továbbra is szerény ütemű növekedést mutat, de a vártnál kisebb 2004-es átvitel elkerülhetetlenül érinteni fogja a teljes éves átlagot. A belső kereslet fellendülést támogató hatása eddig egyenetlenül oszlott meg a tagállamok között, de az év folyamán fokozatos erősödés várható, amihez a kedvező finanszírozási feltételek (beleértve az alacsony reálkamatlábakat) és a visszaszorított inflációs nyomás is hozzájárul.

[1] A 2005. márciusi Európai Tanács következtetései (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name).

A gazdaság fellendülése eddig nagy mértékben függött a globális növekedés újraéledésétől és a világkereskedelem gyors bővülésétől. Amint a világgazdaság növekedési ciklusa az érett szakaszba lép, majd hozzáadódik az olaj magasabb világpiaci árának visszafogó hatása, egyre inkább az EU belső kereslete lesz az, amely megadhatja az élénküléshez szükséges nagyobb lendületet. A strukturális és makrogazdasági politikákat a nyersanyagok – különösen az olaj – árának emelkedése és az ipari árakra nehezedő, lefelé ható nyomás fényében kell szemlélni. Az EU lehetséges növekedési üteméhez való visszatérés tehát nagy mértékben függ a vállalkozások és a fogyasztók bizalmának erősödésétől, valamint a globális gazdasági folyamatok, többek között az olajárak és az átváltási árfolyamok kedvező alakulásától. E körülményeket tekintetbe véve rövid távon az a fontos, hogy a gazdaságpolitikák erősítsék a bizalmat, és ezzel segítsék az erőteljesebb belső kereslet és a munkahelyteremtés feltételeinek kialakulását, középtávon pedig az, hogy a strukturális reformok hozzájáruljanak a növekedési lehetőségek bővüléséhez.

Az előrejelzések szerint a munkanélküliség mértéke lassan bár, de csökkenni fog, és 2006-ra 8,7 %-ot érhet el. A becsült teljes foglalkoztatási ráta 2003-ban a 25 tagú EU-ban 63,0 %, ami jelentős mértékben alatta marad a kölcsönösen elfogadott 70 %-os célszintnek. Lassú a haladás a nők foglalkoztatásának célul kitűzött 60 %-os aránya felé, az arány jelenleg 55,1 %-os szinten áll a 25 tagú EU-ban, de várhatóan ismét növekedni fog. Az idősebb munkavállalók foglalkoztatási rátája tovább növekedett, és valamivel meghaladja a 40,2 %-ot, de a 2010. évi 50 %-os cél eléréséig e mutató esetében van szükség a legnagyobb növekedésre. Ugyanakkor a munka minőségi javításában elért előrehaladás vegyesnek bizonyult, és a gazdasági lelassulás kiélezte a társadalmi integráció problémáit. A hosszú távú munkanélküliség néhány év csökkenés után ismét emelkedett, és a közeljövőben nem is várható, hogy ez a folyamat megfordulna.

Folyamatos aggodalomra ad okot az EU gazdasági élénkülésének nehézkessége. Az Unió gazdasága ma több szempontból is távolabb áll attól a célkitűzésétől, hogy a világ legversenyképesebb gazdaságává váljon, mint 2000 márciusában. Ezt szem előtt tartva látható, hogy nem csökkent jelentősen az Európa, illetve gazdasági partnerei növekedési potenciálja közötti szakadék.

— Az Unió gazdaságának folyamatos alulteljesítése mögött először is az a magyarázat áll, hogy a **munkaerőinput továbbra is viszonylag alacsony**. A tagállamok által tett erőfeszítések eredményeként az 1999. évi 61,9 %-ról 2003-ban 63,0 %-ra emelkedett a foglalkoztatási ráta. A lisszaboni célkitűzések eléréséhez azonban számottevő javulásra van még szükség, különösen a fiatal és az idősebb munkavállalók foglalkoztatása terén.

— Az EU gyenge teljesítményének másik alapvető indoka a **termelékenység növekedésének alacsony szintje**. A termelékenység növekedése évtizedek óta csökkenő tendenciát mutat.

A. SZAKASZ

MAKROGAZDASÁGI POLITIKÁK A NÖVEKEDÉS ÉS A FOGLALKOZTATÁS SZOLGÁLATÁBAN [1]

A.1 *A fokozott növekedés és foglalkoztatás feltételeit megteremtő makrogazdasági politikák*

A gazdasági stabilitás biztosítása a foglalkoztatási és növekedési potenciál fokozásának érdekében

A stabil makrogazdasági politikák alapvető szerepet játszanak a kiegyensúlyozott gazdasági bővülésnek és a meglévő növekedési lehetőségek teljes kihasználásának a támogatásában. Létfontosságúak továbbá a megtakarítások és a befektetések megfelelő szintjét, illetve az utóbbinak a tudás és az innováció felé terelését elősegítő keretfeltételek megteremtésében, hogy a gazdaságot tartós, magas színvonalú, inflációt nem gerjesztő növekedési és foglalkoztatási pályára lehessen állítani. Ez megkönnyítheti a kedvező hosszú távú kamatszint fenntartását, és elősegítheti az ésszerű mértékű árfolyamváltozásokat. Jövőjük megtervezéséhez a cégeknek és az egyéneknek is bízniuk kell abban, hogy az árstabilitás fennmarad.

A monetáris politikák ehhez azzal járulhatnak hozzá, hogy törekednek az árstabilitásra, és – e célkitűzés sérelme nélkül – támogatják az egyéb általános gazdaságpolitikákat a növekedés és foglalkoztatás tekintetében. Az új tagállamok esetében fontos, hogy a monetáris politikák hozzájáruljanak a fenntartható reál- és nominálkonvergencia eléréséhez. Az árfolyamrendszerek az általános gazdaságpolitikai és monetáris politikai keretrendszer fontos részei, és a fenntartható reál- és nominálkonvergencia elérésére kell irányulniuk. A csatlakozás utáni megfelelő időpontban az ERM II-ben való részvételnek segítenie kell ezeket a törekvéseket. E tagállamok némelyike számára további makrogazdaság-politikai kihívást jelent a folyó fizetési mérleg hiányának olyan sávban tartása, ahol biztosítható a stabil külső finanszírozás. E tekintetben a költségvetési megszorítások alapvető szerepet játszanak a folyó fizetési mérlegek hiányának csökkentésében.

[1] A fent meghatározott politikai iránymutatások végrehajtása során a tagállamoknak szem előtt kell tartaniuk, hogy (a 2003–2005 közötti időszakra) a tagállamok és a Közösség gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokról szóló, az ezen iránymutatások 2004. évi naprakésszé tételéről szóló, 2004. július 5-i tanácsi ajánlással kiegészített és naprakésszé tett 2003. június 26-i tanácsi ajánlás keretében közzétett országspecifikus ajánlások háttér-információként érvényben maradnak.

A stabil költségvetési pozíció biztosítása lehetővé teszi az automatikus költségvetési stabilizátorok teljes és szimmetrikus játékát a ciklus során, a kibocsátásnak egy magasabb és fenntartható növekedési trend körüli stabilizálása érdekében. A stabil költségvetési pozíciót már elért tagállamok feladata e pozíció megtartása. A fennmaradó tagállamok számára létfontosságú valamennyi szükséges korrekciós intézkedés meghozatala annak érdekében, hogy elérjék középtávú költségvetési célkitűzéseiket, különösen a gazdasági feltételek javulásakor, ily módon elkerülve a ciklikus politikákat, és biztosítva azt, hogy a következő gazdasági hanyatlást megelőzően az automatikus stabilizátorok teljes játéktere a teljes ciklusban rendelkezésre álljon. Az ECOFIN-Tanács „A Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtásának javítása" című, a (2005. március 22–23-i) Európai Tanács által jóváhagyott jelentésének megfelelően az egyes tagállamok középtávú költségvetési célkitűzését az eltérő gazdasági és költségvetési pozíciókkal és folyamatokkal, valamint az államháztartás fenntarthatóságának különböző mértékű költségvetési kockázatával összhangban differenciálni kell, a várható demográfiai változásokra is tekintettel. A Stabilitási és Növekedési Paktumban az euró-övezet tagjaira vonatkozóan megfogalmazott követelményeket az ERM II-ben részt vevő tagállamokra is alkalmazni kell.

1. sz. iránymutatás. A fenntartható növekedést szolgáló gazdasági stabilitás biztosítása érdekében: 1. a Stabilitási és Növekedési Paktumnak megfelelően a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk középtávú költségvetési célkitűzéseiket. Mindaddig, amíg e célkitűzést el nem érték, minden szükséges korrekciós intézkedést meg kell tenniük azért, hogy elérjék. A tagállamoknak el kell kerülniük a ciklikus költségvetési politikát. Szükséges továbbá, hogy azok a tagállamok, amelyeknél túlzott hiány áll fenn, tegyenek hatékony intézkedéseket a túlzott hiány azonnali kiigazításának biztosítására; 2. A fenntarthatatlanság kockázatát hordozó folyó fizetésimérleg-hiányt közzétevő tagállamoknak korrekcióra kell törekedniük, strukturális reformok végrehajtása és a külső versenyképesség növelése révén, adott esetben a költségvetési politikával is segítve a korrekciót. Lásd még a „Hozzájárulás a dinamikus és jól működő GMU-hoz" c. (6. sz.) integrált iránymutatást.

A hosszú távú gazdasági fenntarthatóság biztosítása Európa elöregedő népességére tekintettel

Európa népességének elöregedése komoly kockázatot jelent az Európai Unió gazdaságának hosszú távú fenntarthatósága szempontjából. A legutóbbi előrejelzések szerint 2050-re az EU munkaképes korú (15 és 64 év közötti) népességének létszáma a 2000-es szintnél 18 %-kal lesz alacsonyabb, és a 65 év felettiek száma 60 %-kal emelkedik. Ez nemcsak magasabb eltartotti arányt jelent, hanem azt is, hogy – amennyiben nem történnek intézkedések már most a hosszú távú fiskális fenntarthatóság védelme érdekében – az életkorhoz kapcsolódó közkiadások emelkedése miatt növekedhet az adósságteher, a munkaképes korú népesség csökkenése miatt alacsonyabb lehet az egy főre jutó potenciális kibocsátás, valamint a jövőben nehézségek merülhetnek fel a nyugdíj-, társadalombiztosítási és egészségügyi rendszerek finanszírozásában.

Az elöregedés gazdasági hatásaira a tagállamoknak azzal kell válaszolniuk, hogy – az elöregedés költségvetési hatásainak kezelésére szolgáló, jól megalapozott, hármas vonatkozású stratégia részeként – kielégítő ütemben hajtják végre az adósságcsökkentést, valamint a foglalkozási ráta és a munkaerő-kínálat növekedését ösztönző intézkedéseket hoznak, ezzel tompítva a munkaképes korú népesség lélekszámának jövőbeni csökkenéséből eredő hatásokat. A nemrégiben tapasztalt emelkedés ellenére még mindig viszonylag alacsony (2003-ban 63,0 %-os) foglalkozási ráta azt mutatja, hogy Európa rendelkezik még kihasználatlan munkaerő-tartalékkal. Számottevő tehát még a továbbfejlődés lehetősége, különösen a nők, valamint a fiatal és az idősebb munkavállalók tekintetében. E stratégiával összhangban lényeges a szociális védelmi rendszerek modernizálása a pénzügyi életképesség biztosítása érdekében, ösztönözve a munkaképes korú népesség munkaerőpiacon való aktív részvételét, ugyanakkor biztosítva, hogy a szociális védelmi rendszerek a hozzájutás és a megfelelőség tekintetében rendeltetésüknek megfeleljenek. Különösen a szociális védelmi rendszerek és a munkaerőpiacok közötti kommunikáció javítása segítheti a torzulások kiküszöbölését, és ösztönözheti az aktív életkor meghosszabbítását, tekintettel a várható élettartam növekedésére.

2. sz. iránymutatás. A foglalkoztatottság növelésének alapjául szolgáló gazdasági és fiskális fenntarthatóság biztosítása érdekében a tagállamoknak – tekintettel a népesség elöregedésével kapcsolatos várható költségekre – 1. vállalniuk kell az államadósság megfelelő ütemű csökkentését az államháztartás megerősítése érdekében; 2. meg kell reformálniuk és meg kell erősíteniük a nyugdíj-, társadalombiztosítási és egészségbiztosítási rendszereket, annak érdekében, hogy azok pénzügyileg életképesek, szociális szempontból megfelelőek és hozzáférhetőek legyenek; 3. intézkedéseket kell hozniuk a munkaerőpiacon való részvétel és a munkaerő-kínálat bővítésére, különösen a nők, a fiatal és az idősebb munkavállalók tekintetében, és elő kell segíteniük az életcikluson alapuló munkaszemlélet elterjedését a munkával töltött idő növelésének érdekében a gazdaságban. Lásd még „Az életcikluson alapuló munkaszemlélet elterjedésének elősegítése" c. (18. és 4., 19., 21. sz.) integrált iránymutatást.

A források növekedés- és foglalkoztatásorientált, hatékony elosztásának elősegítése

A jól átgondolt adó- és kiadási rendszerek, amelyek a források hatékony elosztását segítik elő, fontosak az állami szektor számára a növekedés és a foglalkoztatás minél teljesebb, a gazdasági stabilitásra és fenntarthatóságra irányuló célok kockáztatása nélküli elősegítése érdekében. Ez elérhető azáltal, hogy a kiadást olyan, a növekedést elősegítő kategóriák felé irányítják, mint a kutatás és fejlesztés (K + F), a fizikai infrastruktúra, a környezetbarát technológiák, az emberi erőforrás és a tudás. A tagállamok más kiadási kategóriák ellenőrzésében is segítséget nyújthatnak azáltal, hogy alkalmazzák a kiadásszabályozást és a teljesítményalapú költségvetés-tervezést, illetve azáltal, hogy olyan értékelési mechanizmusokat vezetnek be, amelyek célja annak biztosítása, hogy az egyedi reformintézkedések és az átfogó reformcsomagok jól átgondoltak legyenek. Az EU gazdasága számára elsődleges fontosságú annak biztosítása, hogy az adórendszerek és azoknak az ellátórendszerekkel való együttműködése elősegítse a nagyobb növekedési potenciált a fokozott foglalkoztatás és több beruházás révén.

3. sz. iránymutatás. A források növekedés- és foglalkoztatásorientált, hatékony elosztásának elősegítése érdekében a tagállamoknak, a gazdasági stabilitásra és a fenntarthatóságra vonatkozó iránymutatások sérelme nélkül, közkiadásuk összetételét a lisszaboni stratégiával összhangban a növekedést elősegítő kategóriák felé kell irányítaniuk, adórendszereiket a növekedési potenciál megerősítése érdekében ki kell igazítaniuk, biztosítaniuk kell olyan mechanizmusok bevezetését, amelyek alkalmasak a közkiadások és a politikai célkitűzések megvalósítása közötti kapcsolat értékelésére, illetve biztosítaniuk kell a reformcsomagok általános koherenciáját. Lásd még „A források fenntartható felhasználásának ösztönzése, valamint a környezetvédelem és a növekedés közötti szinergiák megerősítése" c. (11. sz.) integrált iránymutatást.

Annak biztosítása, hogy a bérek növekedése hozzájárul a növekedéshez és stabilitáshoz, és kiegészíti a strukturális reformokat

A bérek növekedése hozzájárulhat a stabil makrogazdasági feltételek megteremtéséhez és a foglalkoztatásbarát politikai kombináció megválasztásához, amennyiben a reálbérek emelkedése középtávon összhangban áll a termelékenység növekedésének mögöttes arányával, illetve a termelékenységet, a kapacitást és a foglalkoztatást bővítő beruházásokat lehetővé tevő jövedelmezőségi rátával. Ehhez az szükséges, hogy az olyan ideiglenes tényezők, mint a termelékenységben a ciklikus tényezők okozta változások vagy az infláció általános mértékének egyszeri emelkedései ne okozzanak a bérnövekedésben nem fenntartható tendenciát, illetve hogy a bérek növekedése tükrözze a helyi munkaerő-piaci feltételeket.

Az olaj- és nyersanyagárakra ható folytatódó felfelé irányuló nyomást figyelembe véve éberségre van szükség a bérmegállapodásoknak és a munkaerőköltségek emelkedésének az árstabilitásra és az árak versenyképességére gyakorolt hatását illetően. Üdvözlendő az a tény, hogy e másodlagos hatás jelentkezése eddig még nem figyelhető meg. Ezeket a kérdéseket a monetáris és fiskális hatóságok, illetve a szociális partnerek között – a makrogazdasági párbeszéd révén – folytatódó párbeszéd és információcsere keretében figyelembe kell fenni.

4. sz. iránymutatás. Annak biztosítására, hogy a bérek növekedése hozzájárul a makrogazdasági stabilitáshoz és a növekedéshez, illetve az alkalmazkodóképesség fokozása érdekében a tagállamoknak ösztönözniük kell a bérmegállapodási rendszerek helyes keretfeltételeinek kialakítását, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartva a szociális partnerek szerepét, azzal a céllal, hogy elősegítsék a nominálbérek és a munkaerőköltségek árstabilitással és termelékenységi trenddel középtávon összhangban lévő alakulását, figyelembe véve a szakismeretek és a helyi munkaerő-piaci feltételek terén mutatkozó különbségeket. Lásd még „A bérköltségek foglalkoztatásbarát alakulásának biztosítása és foglalkoztatásbarát béralakulási mechanizmusok" c. (22. sz.) integrált iránymutatást.

Koherens makrogazdasági, strukturális és foglalkoztatási politikák előmozdítása

A stabil makrogazdasági politikák szerepe a munkahelyteremtést és a növekedést elősegítő feltételek megteremtése. A stabil költségvetési pozícióval rövid és középtávon összhangban lévő strukturális reformok alapvető fontosságúak a termelékenység és a foglalkoztatás középtávú növelése, és ezáltal a növekedési potenciál teljes megvalósítása és megerősítése szempontjából. Hozzájárulnak a fiskális fenntarthatósághoz, a makrogazdasági stabilitáshoz és a megrázkódtatásokkal szembeni rugalmassághoz is. Ugyanakkor a megfelelő makrogazdasági politikák kulcsfontosságúak a strukturális reformok növekedést és foglalkoztatást érintő előnyeinek teljes kihasználásához. A tagállamok átfogó gazdasági stratégiájának fontos jellemzője, hogy a strukturális politikák olyan konzisztens együttesét kell biztosítaniuk, amelyek támogatják a makrogazdasági keretet és viszont. Különösen a piaci reformoknak kell javítaniuk a gazdaságok átfogó alkalmazkodó- és korrekciós készségét a ciklikus gazdasági feltételekben bekövetkezett változásokkal kapcsolatosan, illetve az olyan hosszabb távú tendenciákra reagálva, mint a globalizáció és a technológia. E tekintetben erősíteni kell az adó- és ellátórendszerek reformjára irányuló erőfeszítéseket annak érdekében, hogy a munka kifizetődővé váljék, és elkerülhetőek legyenek a munkaerő-piaci részvételt fékező esetleges hatások.

5. sz. iránymutatás. A makrogazdasági, strukturális és foglalkoztatási politikák nagyobb koherenciájának előmozdítása érdekében a tagállamoknak olyan munkaerő- és termékpiaci reformokat kell véghezvinniük, amelyek egyidejűleg fokozzák a növekedési potenciált, illetve támogatják a makrogazdasági keretet a munkaerő- és termékpiacok globalizációval, technológiai fejlődéssel, keresletváltozásokkal és ciklikus változásokkal kapcsolatos rugalmasságának, tényezőmobilitásának és alkalmazkodóképességének növelése révén. A tagállamoknak különösen az adó- és ellátórendszerek reformjában kell megújult lendületet tanúsítaniuk, a jobb ösztönzés és a munka kifizetődővé tétele érdekében; a foglalkoztatás rugalmasságának és biztonságának összehangolásával növelniük kell a munkaerőpiacok alkalmazkodóképességét; és az emberi erőforrásba való befektetések révén javítaniuk kell a foglalkoztathatóságot. Lásd még „A rugalmasság előmozdítása a foglalkoztatás biztonságával összhangban és a munkaerőpiac szétdaraboltságának csökkentése, kellő figyelemmel a szociális partnerek szerepére" c. (21. és 19. sz.) integrált iránymutatást.

A.2 ***Dinamikus és jól működő euró-övezet biztosítása***

A fokozott növekedés és foglalkoztatás elérésének szükségessége különösen kritikus az euró-övezetben, annak az utóbbi időkben tapasztalt gyengébb gazdasági teljesítménye és potenciális növekedésének alacsony, mindössze 2 % körüli (a Bizottság becslései) szintje miatt. A folyó év tavaszán közzétett előrejelzésében a Bizottság alacsonyabb irányba, 1,6 %-ra módosította az euró-övezet 2005. évi növekedésére vonatkozó előrejelzését. Az euró-övezetben növekedhetnek a gazdasági eltérések a növekedés, a belső kereslet és az inflációs nyomás tekintetében. A gazdasági növekedésnek az elmúlt év második felében tapasztalható lassulása az euró-övezetben egyaránt tulajdonítható külső tényezőknek – magas és változékony olajárak, a világkereskedelem bővülésének mérséklődése, illetve az euró felértékelődése –, valamint a belső rugalmatlanságnak. A külső tényezők tekintetében az olajárak kedvezőtlen alakulása és a globális egyensúlyhiányok fennmaradása továbbra is nem elhanyagolható, hanyatlást eredményező kockázatokat hordoz.

A belföldi kereslet az euró-övezetben különösen csökkent, mivel mind az egyéni fogyasztás, mind a befektetés jelentősen alatta maradt a 25 tagú EU egészében 2004-ben tapasztalható értékeknek. Az egyéni fogyasztás visszaesésének oka valószínűleg a folytatódó aggodalom, középtávon különösen a munkalehetőségekkel (a munkanélküliség továbbra is 9 % körüli), valamint a jövedelmi kilátásokkal kapcsolatban. A bizalom jelenlegi szintje és a tartós javulás hiánya a fogyasztási oldalon továbbra is érezteti hatását a befektetésekben is.

Az euró-övezet számára kihívást jelent a jelenlegi növekedési potenciál kihasználása, illetve még inkább az, hogy növekedési potenciálját idővel fokozza. Ennek legjobb módja a növekedés- és stabilitásorientált makrogazdasági politikák és átfogó strukturális reformok alkalmazása. Mindkettő különösen szembeszökő az euró-övezetbe tartozó és az ERM II-ben részt vevő tagállamok esetében, mivel jelentősen befolyásolják az aszimmetrikus hatással járó megrázkódtatásokkal szembeni megfelelő alkalmazkodóképességet, és ily módon az euró-övezet egészének gazdasági rugalmasságát is. Továbbá az egyes, euró-övezetbe tartozó tagállamok gazdasági teljesítménye és politikái hatással vannak olyan közös érdekekre is, mint például az euró árfolyama, a kamatlábak, az árstabilitás és az euró-övezet kohéziója. Mindezek mutatják, hogy szükség van a hatékony gazdaságpolitikai koordinációra mind az EU-ban, mind az euró-övezetben, a növekedési potenciál és a teljesítmény javítása érdekében.

A nemzeti kamat- és árfolyam-politikák hiánya fokozottan szükségessé teszi a stabil költségvetési pozíciók kialakítását és fenntartását a ciklus egészében, hogy így kellő költségvetési tartalék álljon rendelkezésre a ciklikus ingadozások és az aszimmetrikus hatású gazdasági megrázkódtatások ellensúlyozására. Az árak és a bérek zökkenőmentes korrekcióját támogató strukturális politikák létfontosságúak annak biztosításához, hogy az euró-övezetbe tartozó tagállamok képesek legyenek a megrázkódtatásokhoz (mint például a jelenlegi olajársokk) gyorsan alkalmazkodni, illetve az indokolatlan inflációs változások elkerüléséhez segítséget nyújtani. A munkaerőpiacok reakcióképességét a széles körű munkaerő-integrációval, a foglalkozási és földrajzi mobilitással és a bérmegállapítás ösztönzésével fokozó politikák, a megfelelő termékpiaci reformokkal együtt, különösen fontosak ebben a tekintetben.

Az euró-övezetben alkalmazott gazdaságpolitikai kombinációnak rövid távon a gazdasági fellendülést kell támogatnia, a hosszú távú fenntarthatóság és stabilitás biztosításával egyidejűleg. A jelenlegi helyzetben fontos, hogy az alkalmazott gazdaságpolitika segítse a fogyasztók és a befektetők bizalmának növekedését, és ez egyben azt is jelenti, hogy maradjon elkötelezett a középtávú stabilitás mellett. A költségvetési politikának olyan költségvetési pozíciót kell biztosítania, amely összhangban van egyrészt az elöregedő népesség hatására való felkészülésnek, másrészt pedig a közkiadások és a bevételek gazdasági növekedést elősegítő összetételének a szükségességével.

A nemzetközi gazdasági stabilitáshoz való hozzájárulás, illetve gazdasági érdekeinek hatékonyabb képviselete szempontjából az euró-övezet számára kulcsfontosságú, hogy a nemzetközi monetáris és gazdaságpolitikai együttműködésben betöltött szerepének teljes mértékben eleget tegyen. Míg a stabil eurocsoport-elnökség létrehozása segítséget nyújt az euro-övezeti tagok pozíciójának összehangolásában, az euro-övezet külső képviseletét az 1998. december 11–12-i bécsi megállapodásban meghatározott keretek alapján javítani kell, annak érdekében, hogy az euró-övezet a globális gazdasági rendszer fejlődésében vezető stratégiai szerepet vállalhasson.

6. sz. iránymutatás. A dinamikus és jól működő GMU-hoz való hozzájárulás érdekében, az euró-övezetbe tartozó tagállamoknak biztosítaniuk kell gazdasági és költségvetési politikáik jobb koordinációját, különösen: 1. külön figyelmet kell fordítaniuk államháztartásuk hosszú távú fiskális fenntarthatóságára a Stabilitási és Növekedési Paktummal teljes összhangban; 2. az alkalmazott gazdaságpolitikák olyan kombinációjához kell hozzájárulniuk, amely a gazdasági fellendülést támogatja és az árstabilitással összeegyeztethető, és ezáltal rövid távon fokozza a vállalkozások és a fogyasztók bizalmát, ugyanakkor összhangban van a hosszú távon fenntartható növekedéssel; 3. folytatniuk kell a strukturális reformok megvalósítását, amelyek fokozzák az euró-övezet hosszú távú potenciális növekedését és javítják termelékenységét, versenyképességét és az aszimmetrikus hatású megrázkódtatásokhoz való gazdasági alkalmazkodását, különös tekintettel a foglalkoztatási politikákra; és 4. biztosítaniuk kell, hogy az euró-övezet befolyása a globális gazdasági rendszerben az övezet gazdasági súlyával arányos legyen.

B. SZAKASZ

MIKROGAZDASÁGI REFORMOK EURÓPA NÖVEKEDÉSI POTENCIÁLJÁNAK FOKOZÁSA ÉRDEKÉBEN

A strukturális reformok nélkülözhetetlenek az EU növekedési potenciáljának fokozásához és a makrogazdasági stabilitás támogatásához, mivel az európai gazdaság hatékonyságát és alkalmazkodóképességét növelik. A termelékenység növekedését a verseny, a befektetés és az innováció táplálja. Európa növekedési potenciáljának fokozásához mind a munkahelyteremtés, mind a termelékenység növelése terén elért előrehaladásra van szükség. Az 1990-es évek közepétől jelentős mértékben lassult az EU termelékenységének növekedése. A lassulás részben az alacsonyan képzett munkavállalók foglalkoztatásának növekedéséből ered. E trend visszafordítása azonban jelentős kihívás az Unió számára, különösen az elöregedő népességre figyelemmel. A népesség elöregedése a becslések szerint önmagában majdnem felével csökkenti az aktuális potenciális növekedési rátát. Ezért tehát a termelékenység növekedésének felgyorsítása és a munkával töltött idő növelése elkerülhetetlenül szükséges az életszínvonal jövőbeli fenntartásához és emelkedéséhez, valamint a szociális védelem magas szintjének biztosításához.

B.1 *Tudás és innováció – a fenntartható növekedés mozgatórugói*

A K + F, az innováció és az oktatás terén eszközölt beruházások révén felhalmozódó tudás a hosszú távú növekedés egyik fő mozgatóereje. A tudás terén eszközölt beruházások növekedését és az EU gazdaságának innovációs kapacitása erősítését szolgáló politikák a növekedéssel és foglalkoztatással kapcsolatos lisszaboni stratégia alapvető elemei. A lisszaboni célkitűzéseknek megfelelően a nemzeti és regionális programok ezért növekvő mértékben irányulnak majd az ezeken a területeken történő befektetésekre.

A K + F területén eszközölt beruházások növelése és ösztönzése az Európai Tudásalapú Térség létrehozásának céljából

A K + F különféle csatornákon keresztül befolyásolja a gazdasági növekedést: először is hozzájárulhat új piacok vagy termelési folyamatok kialakításához; másodszor a már meglevő termékek és termelési folyamatok növekvő javulásához vezethet; harmadszor pedig emeli az országok új technológiákkal szembeni befogadóképességét.

Az EU jelenleg a GDP-nek körülbelül 2 %-át költi K + F-re (ami azonban 0,5 %-nál kisebb értéktől a 4 % feletti értékig szóródó adatokat mutat az egyes tagállamokban), épphogy meghaladva a lisszaboni stratégia elindítása idején meglévő szintet. Továbbá, az EU kutatási kiadásainak mindössze kb. 55 %-át finanszírozza az üzleti szektor. A K + F területén tett magánbefektetések alacsony szintje az EU és az USA között meglévő innovációs szakadék egyik magyarázata. Még gyorsabb haladásra van szükség az EU közös célkitűzésének elérésére, azaz a kutatásra irányuló befektetéseknek a GDP 3 %-ára történő emelésére. A tagállamokat felkérést kapnak, hogy készítsenek beszámolót 2008-ra és 2010-re vonatkozó K + F kiadási célkitűzéseikről, illetve azokról az intézkedésekről, amelyek révén ezeket nemzeti lisszaboni programjaik keretén belül el kívánják érni. A legnehezebb feladat a vállalkozásokat a kutatásra irányuló befektetésekre serkentő keretfeltételek, eszközök és ösztönzők megteremtése.

A kutatási közkiadások felhasználását hatékonyabbá kell tenni, és javítani kell a közpénzből finanszírozott kutatás és a magánszektor közötti kapcsolatokat. Meg kell erősíteni a kiválósági pólusokat és hálózatokat, biztosítani kell az állami támogatási mechanizmusok jobb általános felhasználását a magánszektor innovációjának elősegítésére, és biztosítani kell az állami beruházások megfelelőbb kiegyenlítő hatását, valamint a kutatóintézetek és egyetemek gazdálkodásának modernizálását. Lényeges annak biztosítása, hogy a vállalatok versenyképes környezetben működhessenek, mivel a verseny ösztönzőleg hat a magánszektor innovációba történő befektetéseire. Emellett tudatos erőfeszítéseket kell tenni az aktív európai kutatók számának és minőségének fokozása érdekében, különösen a tudományos, műszaki és mérnöki pálya több diák számára való vonzóvá tételével, a szakmai előmenetel és a kutatók országok és ágazatok közötti mobilitásának javításával, valamint a kutatók és a diákok mobilitása előtt álló akadályok csökkentésével.

Meg kell erősíteni a K + F tevékenység nemzetközi dimenzióját az együttes finanszírozás, a jelentős pénzeszközöket igénylő kritikus területeken az EU-szintű „kritikusabb tömeg” megteremtése, valamint a kutatók és a diákok mobilitása előtt álló akadályok csökkentése révén.

7. sz. iránymutatás. A K + F területén, különösen a magánvállalkozások által végrehajtott beruházások növelése és ösztönzése érdekében a tagállamok meghatározzák saját közbenső célkitűzéseiket ahhoz, hogy 2010-re a GDP 3 %-ában meghatározott, a magán- és az állami befektetések közötti megfelelő különbséget tartalmazó általános célkitűzés elérhető legyen. A tagállamoknak ki kell dolgozniuk továbbá a K + F, különösen az üzleti K + F elősegítésére alkalmas intézkedéscsomagot, különösen az alábbiak révén: 1. jobb keretfeltételek megteremtése és annak biztosítása, hogy a vállalkozások megfelelően versenyképes és vonzó környezetben működjenek; 2. hatásosabb és hatékonyabb K + F-közkiadások, valamint a PPP-k (az állami és a magántőke összefogásának) fejlesztése; 3. az oktatási intézmények és kutatóintézetek kiválósági központjainak fejlesztése és megerősítése a tagállamokban, illetve adott esetben új központok létrehozása, valamint az állami kutatóintézetek és a magánvállalkozások közötti együttműködés és technológiatranszfer javítása; 4. a magán-K + F kiegyenlítésére szolgáló ösztönzők kialakítása és jobb felhasználása; 5. a kutatóintézetek és egyetemek gazdálkodásának modernizálása; 6. a képzett kutatók megfelelő kínálatának biztosítása különösen a tudományos, műszaki és mérnöki pálya több diák számára való vonzóvá tételével, valamint a szakmai előmenetelnek, illetve a kutatásban és fejlesztésben dolgozók Európán belüli, nemzetközi és ágazatok közötti mobilitásának a fokozásával.

Az innováció elősegítése

Az európai gazdaság dinamizmusa alapvetően függ innovatív kapacitásától. Az innováció gazdasági keretfeltételeit meg kell teremteni. Ez magában foglalja a jól működő pénz- és termékpiacot, valamint a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének hatékony és megfizethető eszközeit. Az innovációkat gyakran olyan új vállalkozások vezetik be a piacra, amelyek a finanszírozás megszerzését illetően nehézségekkel szembesülhetnek. Az innovatív vállalkozások alapítását és növekedését ösztönző – többek között a finanszírozáshoz való hozzájutást megkönnyítő – intézkedések tehát az innovatív tevékenységet kell, hogy elősegítsék. A technológiaterjesztés, illetve a nemzeti innovációs és oktatási rendszerek jobb integrációját szolgáló politikák az innovációs pólusok és hálózatok fejlesztésével, valamint a KKV-kat célzó, az innovációt támogató szolgáltatásokkal egyaránt segíthetők. A kutatói mobilitás, a közvetlen külföldi befektetések (FDI) vagy az importált technológia révén megvalósuló tudásátadás különösen előnyös hatású a hátrányos helyzetű országok és régiók számára.

8. sz. iránymutatás. Az innováció valamennyi formájának megkönnyítése érdekében a tagállamoknak megkülönböztetett figyelmet kell fordítaniuk: 1. az innovációt támogató szolgáltatások fejlesztésére, különösen az eredmények terjesztése és a technológiatranszfer tekintetében; 2. az innovációs pólusok, hálózatok és inkubátorházak létrehozására és fejlesztésére, amelyek összefogják az egyetemeket, kutatóintézeteket és a vállalkozásokat regionális és helyi szinten egyaránt, ezzel segítve a régiók közötti technológiai különbségek áthidalását; 3. a határokon átnyúló tudásátadás ösztönzésére, beleértve a közvetlen külföldi befektetéseket is; 4. az innovatív termékek és szolgáltatások előnyben részesítésére a közbeszerzésekben; 5. a nemzeti és nemzetközi finanszírozáshoz való hozzájutás megkönnyítésére; és 6. a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének hatékony és megfizethető eszközeire.

Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) terjesztése az i2010 kezdeményezés célkitűzéseivel és intézkedéseivel összhangban, szintén a termelékenység és ebből következően a gazdasági növekedés fokozásának fontos eszköze. Az EU nem tudta teljeskörűen kihasználni az információs és kommunikációs technológiák (IKT) fokozódó megjelenéséből és alkalmazásából származó előnyöket. Ez tükrözheti az IKT terén végzett, még mindig elégtelen befektetést, az intézményi korlátozásokat, és az IKT elfogadásával kapcsolatos szervezeti kihívásokat. A technológiai innováció végső soron a növekedést előmozdító gazdasági környezettől függ. Ebben az összefüggésben az intelligens logisztika alkalmazása hatékony módszer annak biztosítására, hogy az európai termelőüzemek költségei még versenyképes szinten maradjanak. Ebből a szempontból szintén fontos a nyitott és versenyző elektronikus hírközlési piac.

9. sz. iránymutatás. Az IKT terjedésének és hatékony alkalmazásának, valamint a teljesen befogadó információs társadalom kiépítésének érdekében a tagállamoknak: 1. ösztönözniük kell az IKT széles körű alkalmazását a közszolgáltatások terén, a KKV-knál és a háztartásokban; 2. meg kell teremteniük a gazdaságban szükséges, ezzel kapcsolatos munkaszervezési változások kereteit; 3. elő kell mozdítaniuk az európai ipar erőteljes megjelenését az IKT kulcsfontosságú területein; 4. ösztönözniük kell az erős IKT és a befogadó iparágak, illetve a jól működő piacok létrejöttét; 5. biztosítaniuk kell a hálózatok és az információk biztonságát, valamint a konvergenciát és az interoperabilitást a határok nélküli információalapú térség megteremtésének érdekében; 6. a tudásalapú gazdaság kialakítása érdekében ösztönözniük kell a szélessávú hálózatok telepítését a szolgáltatással rosszul ellátott régiókban is. Lásd még „A rugalmasság előmozdítása a foglalkoztatás biztonságával összhangban és a munkaerőpiac szétdaraboltságának csökkentése, kellő figyelemmel a szociális partnerek szerepére” c. (21. sz.) integrált iránymutatást.

Az európai ipari háttér versenyelőnyeinek erősítése

Az EU termelékenységi növekedésében az utóbbi időkben bekövetkezett lassulás részben annak köszönhető, hogy az EU nehézséggel küzd gazdaságának újabb, nagyobb termelékenységnövekedést ígérő ágazatok felé történő újraorientálása során.

A gazdasági és technológiai vezető szerep fokozása és fenntartása érdekében Európának növelnie kell az új technológiák, többek között az IKT kifejlesztésére és piacra vitelére irányuló kapacitását. Elemezni kell és ki kell használni a kutatási, szabályozási és finanszírozási feladatok közös, európai szintű megoldásából eredő szinergiákat azokon a területeken, ahol – a méretek vagy a hatókör nagysága miatt – a tagállamok egymástól elszigetelten nem tudnak sikeresen megbirkózni a piaci nehézségekkel. Az EU még mindig nem tudta teljes mértékben kihasználni technológiai lehetőségeit. Az európai kiválósági központok összefogása és az állami és a magántőke partnerségének fejlesztése, valamint a tagállamok közötti együttműködés az olyan területeken, amelyek hozadéka a társadalom szempontjából jelentősebb, mint a magánszektor számára, segítséget nyújthatnak e lehetőségek kiaknázásában.

10. sz. iránymutatás. Az ipari háttér versenyelőnyeinek erősítése érdekében Európának szilárd iparszerkezetre van szüksége az unió teljes területén. A modern és aktív iparpolitika folytatásának szükségessége az ipari háttér versenyelőnyeinek megerősítését jelenti, beleértve a gyártó és szolgáltató tevékenységek vonzó keretfeltételeinek elősegítését is, egyidejűleg biztosítva azt, hogy a nemzeti, a nemzetek közötti és az európai szintű intézkedések egymást kiegészítsék. A tagállamoknak: 1. elsőként a kulcsfontosságú ipari ágazatok hozzáadott értékeit és versenyképességi tényezőit kell megállapítaniuk, és meg kell birkózniuk a globalizáció kihívásaival; 2. az új technológiák és piacok kialakítására is figyelmet kell fordítaniuk. a) Ez különösen azt jelenti, hogy elő kell mozdítaniuk az állami és a magántőke összefogása alapján születő új technológiai kezdeményezéseket, valamint a tagállamok közötti, a valódi piaci nehézségek kezelését segítő együttműködést. b) Fontos feladat még a regionális és helyi csoportosulások hálózatának létrehozása és fejlesztése az EU egészében, a KKV-k nagyobb mértékű bevonásával. Lásd még a „Jobb megfelelés a munkaerő-piaci igényeknek” c. (20. sz.) integrált iránymutatást.

A források fenntartható használatának ösztönzése

Az Unió számára a tartós siker egy sor olyan, a forrásokra és a környezetre vonatkozó kihívás kezelésén is múlik, amelyek elhanyagolása lefékezheti a jövőbeli növekedést. Ebben az összefüggésben az olajárakkal kapcsolatos legutóbbi fejlemények és kilátások felhívták a figyelmet az energiahatékonysághoz kapcsolódó kérdések sürgősségére. Az energiahatékonyságra irányuló politika fontos szerepet tölthet be az európai gazdaság olajárváltozásokkal szembeni érzékenységének csökkentésében. E kihívások további késedelmes kezelése megemelheti az intézkedések meghozatalának gazdasági költségeit. Ez azt jelenti, hogy intézkedéseket kell hozni például a források ésszerűbb felhasználására. Az e területen hozott intézkedések jelentősek lesznek az éghajlatváltozás problémájának kezelésében is. Ezzel összefüggésben arra is fontos felhívni a figyelmet, hogy a tagállamok tegyenek újult erőfeszítéseket a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti kötelezettségeik teljesítésére. A tagállamoknak különösen azért kell folytatniuk az éghajlatváltozás elleni küzdelmet, hogy elérhető legyen az a célkitűzés, miszerint a globális hőmérséklet-emelkedés legfeljebb 2 °C-kal haladhatja meg az iparosodás előtti szintet, ugyanakkor költséghatékony módon kell megvalósítaniuk a kiotói célkitűzéseket. A tagállamoknak továbbra is elkötelezetteknek kell maradniuk a biológiai sokféleség szűkülésének mostantól 2010-ig történő megállítása mellett, különösen e követelmény más politikákba való integrálása révén, tekintettel arra, hogy egyes gazdasági ágazatok számára fontos a biológiai sokféleség. Ebben az összefüggésben kulcsfontosságú az olyan piaci alapú eszközök használata, amelyek az árakban jobban kifejezésre juttatják a környezeti károkat és a társadalmi költségeket. Az innovatív teljesítményt javíthatja és az érintett ágazatok fenntartható fejlődéséhez fokozottan járulhat hozzá a környezetbarát technológiák kifejlesztésének és alkalmazásának ösztönzése, a közbeszerzések „zöld” szemléletűvé tétele, különös tekintettel a KKV-kre, valamint a környezetre nézve káros támogatások megszüntetése más politikai eszközök kíséretében. Az európai vállalatok a világ élvonalába tartoznak például az új, megújuló energiára épülő technológiák kifejlesztésében. Különösen az energiaárakra ható folyamatos felfelé irányuló nyomás és az éghajlat növekvő fenyegetettsége szempontjából fontos az energiahatékonyság javítása, amely segíti növekedést és a fenntartható fejlődést egyaránt.

11. sz. iránymutatás. A források fenntartható felhasználásának ösztönzése, valamint a környezetvédelem és a növekedés közötti szinergiák megerősítése érdekében a tagállamoknak: 1. előnyben kell részesíteniük az energiahatékonyságot és a kapcsolt energiatermelést, a fenntartható, többek között a megújuló energiatechnológiák kifejlesztését, valamint a környezetbarát és öko-hatékony technológiák gyors terjedését a) egyrészt a belső piacon, különösen a közlekedésben és az energiaiparban, többek között az európai gazdaság olajárváltozásokkal szembeni érzékenységének csökkentése érdekében; b) másrészt a világ többi része felé, hiszen ez az ágazat számottevő exportlehetőségekkel bír; 2. elő kell mozdítaniuk a külső környezeti költségek internalizálását szolgáló eszközök kialakítását, valamint a gazdasági növekedés környezetkárosodást okozó hatásainak megszüntetését. Ezeket a kiemelt célkitűzéseket a meglévő európai jogszabályokkal, illetve a környezetvédelmi technológiai cselekvési tervben (ETAP) javasolt intézkedésekkel és eszközökkel összhangban kell megvalósítani, *többek között* a) piaci alapú eszközök alkalmazása; b) kockázati alapok és K + F finanszírozás; c) fenntartható termelési és fogyasztási minták népszerűsítése, beleértve a közbeszerzések „zöld" szemléletűvé tételét; d) a KKV-kra fordított különös figyelem; és e) a környezetre jelentős negatív hatást gyakorló és a fenntartható fejlődéssel össze nem egyeztethető támogatások reformja, valamint fokozatos megszüntetésének célkitűzése révén; 3. törekedniük kell a biológiai sokféleség szűkülésének mostantól 2010-ig történő megállítására, különösen e követelmény más politikákba való integrálása révén, tekintettel arra, hogy egyes gazdasági ágazatok számára fontos a biológiai sokféleség; 4. folytatniuk kell az éghajlatváltozás elleni küzdelmet a kiotói célkitűzések költséghatékony megvalósításával, különösen a KKV-k vonatkozásában. Lásd még „A források növekedés- és foglalkoztatásorientált, hatékony elosztásának elősegítése" c. (3. sz.) integrált iránymutatást.

B.2 ***Európa vonzóbbá tétele a befektetők és a munkavállalók számára***

Az, hogy az Európai Unió mennyire lehet vonzó befektetési célpont, többek között piacainak méretétől és nyitottságától, szabályozási környezetétől, valamint munkaerejének és infrastruktúrájának minőségétől függ.

A belső piac kiterjesztése és elmélyítése

Míg a belső piac az áruk tekintetében aránylag jól integrált, a szolgáltatási piac jogilag, illetve *de facto* továbbra is meglehetősen megosztott, és az európai munkaerő-mobilitás továbbra is alacsony. A növekedés és a foglalkoztatás előmozdítása, valamint a versenyképesség megerősítése érdekében a belső piaci szolgáltatásoknak teljes mértékben működőképesnek kell lenniük, ugyanakkor meg kell őrizni az európai szociális modellt. Az Európai Tanács felszólított minden – a szolgáltatások egységes piacát célul kitűző széles körű konszenzus kialakítására irányuló – erőfeszítés megtételére a jogalkotási folyamat keretein belül. A határokon átnyúló tevékenységek akadályainak megszüntetése jelentős eredményeket hozna a hatékonyság tekintetében is. Végül, a pénzügyi piacok teljes integrálása fokozná a teljesítményt és a foglalkoztatást azáltal, hogy lehetővé teszi a tőke hatékonyabb elosztását, illetve jobb üzleti finanszírozási feltételeket teremt.

Az egységes európai piac lehetséges előnyeinek általános elismerése ellenére a belső piaci irányelvek átültetésének folyamata továbbra is kiábrándítóan lassan halad. Ezen túlmenően, az irányelveket gyakran helytelenül alkalmazzák vagy hajtják végre, amint ezt a Bizottság által megindított jogsértési eljárások nagy száma is mutatja. A tagállamoknak pozitívabb szellemben kell együttműködniük egymással és a Bizottsággal annak érdekében, hogy teljes mértékben biztosítani tudják állampolgáraik és üzleti vállalkozásaik számára a belső piaci jogszabályok által nyújtott előnyöket. Például jelentős fejlesztésekre lenne szükség a közbeszerzési gyakorlatok terén. Az ilyen fejlesztések eredménye a nyilvánosan közzétett közbeszerzések arányának növekedése lenne. Ezenkívül a közbeszerzések még nagyobb nyitottsága költségvetési megtakarításokhoz vezetne a tagállamokban.

12. sz. iránymutatás. A belső piac kiterjesztése és elmélyítése érdekében a tagállamoknak: 1. fel kell gyorsítaniuk a belső piaci irányelvek nemzeti jogba való átültetését; 2. előnyben kell részesíteniük a belső piaccal kapcsolatos jogszabályok szigorúbb és helyesebb végrehajtását; 3. meg kell szüntetniük a határokon átnyúló tevékenységek még meglévő akadályait; 4. hatékonyan kell alkalmazniuk az EU közbeszerzési szabályait; 5. az európai szociális modell megőrzése mellett elő kell mozdítaniuk a szolgáltatások teljesen működőképes belső piacát; 6. a pénzügyi szolgáltatások cselekvési tervének konzisztens és koherens alkalmazása és végrehajtása révén fel kell gyorsítaniuk a pénzpiaci integrációt. Lásd még a „Jobb megfelelés a munkaerő-piaci igényeknek" c. (20. sz.) integrált iránymutatást.

A nyílt és versenyképes piacok biztosítása Európán belül és kívül

A nyitott globális gazdaság újabb lehetőségeket kínál az európai gazdaság növekedésének és versenyképességének ösztönzésére. A versenypolitika kulcsszerepet játszik a cégek számára egyenlő esélyeket nyújtó uniós színtér biztosításában és alapvető lehet a piacok szélesebb körű szabályozási keretének áttekintésében is, azon feltételek előmozdítása érdekében, amelyek lehetővé teszik a vállalkozások számára a hatékony versenyben való részvételt. Az európai piacok további, a verseny irányába történő nyitása a még meglévő állami támogatások általános szintjének csökkentése révén érhető el. Ezt a folyamatot a még meglévő állami támogatások olyan átalakításának kell kísérnie, ami a meghatározott horizontális célok támogatását részesíti előnyben. Az állami támogatásra vonatkozó szabályok felülvizsgálata révén további lendületet kell adni ebbe az irányba.

A piacra lépést megkönnyítő strukturális reformok a verseny elősegítésének különösen hatékony eszközei. Ezek különösen fontosak azokon a piacokon, amelyeken korábban – versenyellenes magatartás, monopóliumok létezése, túlszabályozás (a hatékony versenykörnyezet kialakulását hátráltathatják például az engedélyek, a minimális tőkére vonatkozó követelmények, a jogi korlátozások, az üzletek nyitvatartási idejének szabályozása, a szabályozott árak stb.), illetve a kereskedelem védelme miatt – nem volt jelen a verseny.

Emellett a már elfogadott, a hálózati iparágaknak a verseny számára történő megnyitásával kapcsolatos intézkedések végrehajtásának (a villamosenergia- és gázszolgáltatás, a közlekedés, a távközlési és postai szolgáltatások területén) segítenie kell az alacsonyabb általános árszint és a nagyobb választási lehetőség biztosítását, és ezzel egyidejűleg az általános gazdasági érdekű szolgáltatások minden polgárhoz való garantált eljuttatását. A verseny- és szabályozó hatóságoknak biztosítaniuk kell a versenyt a liberalizált piacokon. Ugyanakkor garantálni kell, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások kielégítően, jó minőségben és megfizethető áron álljanak rendelkezésre.

A kereskedelem és a befektetések iránti külkapcsolati nyitottság, többoldalú összefüggésben is, az export és az import növelése révén, a növekedés és a foglalkoztatás fontos mozgatórugója, és így megerősíti a strukturális reform végrehajtását. A globális kereskedelem szabályainak nyitott és szilárd rendszere létfontosságú az európai gazdaság számára. A dohai forduló keretében elért ambiciózus és kiegyensúlyozott megállapodás sikeres lezárása, valamint a kétoldalú és regionális szabadkereskedelmi megállapodások kialakítása a piacok további megnyitását eredményezheti a kereskedelem és a befektetések előtt, így járulva hozzá a növekedési potenciál fokozódásához.

13. sz. iránymutatás. A nyílt és versenyképes piacok Európán belüli és kívüli biztosítása, valamint a globalizáció előnyeinek kihasználása érdekében a tagállamoknak előnyben kell részesíteniük: 1. a versenyt indokolatlanul hátráltató szabályozási, kereskedelmi és egyéb akadályok lebontását; 2. a versenypolitika hatékonyabb végrehajtását; 3. a piacok és az előírások verseny- és szabályozási hatóságok általi szelektív ellenőrzését a verseny és a piacra lépés akadályainak azonosítása és megszüntetése érdekében; 4. a versenyt torzító hatású állami támogatások csökkentését; 5. az elkövetkező közösségi keretszabályozással összhangban a támogatások olyan irányú átalakítását, ami meghatározott horizontális célok – mint például a kutatás, az innováció és az emberi erőforrás optimalizálása – támogatását, illetve a jól körülhatárolt piaci hibák esetén történő támogatást részesíti előnyben; 6. a külkapcsolati nyitottság előmozdítását, többoldalú összefüggésben is; 7. a már elfogadott, a hálózati iparágaknak a verseny számára történő megnyitásával kapcsolatos intézkedések teljes körű végrehajtását annak érdekében, hogy az európai szinten integrált piacokon hatékonyan működjön a verseny. Ezzel egyidejűleg a versenyképes és dinamikus gazdaságban fontos szerepet játszik annak biztosítása is, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások kielégítően, jó minőségben és megfizethető áron álljanak rendelkezésre.

Az európai és a nemzeti szabályozás javítása

A piac szabályozása nélkülözhetetlen az olyan környezet megteremtéséhez, amelyben a kereskedelmi ügyletek versenyképes árakon zajlanak. A szabályozás a piaci hibák kiigazítására vagy a piaci szereplők védelmére is alkalmas. A szabályozás halmozott hatása azonban jelentős gazdasági költségekkel járhat. Lényeges tehát, hogy a szabályozás alaposan átgondolt és arányos legyen. Az európai és a nemzeti szabályozási környezet minőségét uniós és tagállami szinten egyaránt a közös elkötelezettség és a megosztott felelősség határozza meg.

A jogszabályok előkészítése vagy felülvizsgálata során a tagállamoknak rendszeresen értékelniük kell jogalkotási kezdeményezéseik költségeit és hasznát. A rendelkezések minőségét – az eredeti cél megőrzése mellett – javítani kell. Ez szükségessé teszi az érdekelt felekkel való konzultációt. A Bizottságnak a jobb szabályozás iránti elkötelezettsége keretében az új vagy felülvizsgált rendelkezések gazdasági, szociális és környezeti hatásait gondosan felmérik, hogy a különféle politikai célkitűzések közötti lehetséges helyettesítési lehetőségeket és szinergiákat azonosítsák. A meglévő szabályozást emellett a lehetséges egyszerűsítés érdekében megvizsgálják, és annak a versenyre gyakorolt hatása szempontjából értékelik. Végezetül, az új és a meglevő jogszabályok adminisztratív költségeinek mérésére közös megközelítési módot dolgoznak ki. A tagállamoknak ki kell dolgozniuk a meglévő szabályozásuk egyszerűsítésének rendszerét. Széles körű konzultációt kell folytatniuk arról, milyen költségekkel és haszonnal jár a szabályozás kezdeményezése vagy éppen elmaradása, különösen azokon a területeken, ahol a különböző politikai célok között átfedések jelentkeznek. A tagállamoknak a szabályozás megfelelő alternatíváinak gondos mérlegelését is biztosítaniuk kell.

A szabályozási környezet számottevő javulását tehát a szabályozással összefüggő költség-haszon megfontolások, többek között az igazgatási költségek számbavételével lehet elérni. Ez különösen fontos a kis- és középvállalkozások (KKV-k) esetében, amelyeknek általában korlátozottabb erőforrásaik vannak a közösségi, illetve a nemzeti jogszabályok által rájuk rótt adminisztrációs kötelezettségek teljesítésére.

14. sz. iránymutatás. A versenyképesebb üzleti környezet megteremtése és a jobb szabályozás révén az egyéni kezdeményezések ösztönzése érdekében a tagállamoknak: 1. csökkenteniük kell a vállalkozásokra, különösen a KKV-kra és az induló vállalkozásokra nehezedő adminisztratív terheket; 2. javítaniuk kell a meglévő és az új rendelkezéseik minőségét az eredeti célok megőrzése mellett, a rendelkezések gazdasági, szociális (többek között egészségügyi) és környezeti hatásainak rendszeres és szigorú értékelése révén, és ezzel egyidejűleg figyelembe véve és fejlesztve a szabályozással kapcsolatos adminisztratív terhek és a versenyképességre gyakorolt hatás mérését, a végrehajtással összefüggésben is; 3. ösztönözni kell, hogy a vállalkozásokat vállalati szociális felelősségük kialakításában.

Európa számára fontos, hogy hatékonyabban ösztönözze vállalkozói lendületét, ehhez pedig arra van szükség, hogy több új cég is hajlandó legyen kreatív vagy innovatív vállalkozást kezdeni. Minden oktatási és képzési formában támogatni kell a vállalkozási ismeretek oktatását és a szükséges ismeretek átadását. A vállalkozói szemléletet az iskolában kezdődő, az egész életen át tartó tanulás részévé kell tenni. Ennek érdekében a társaságokkal kialakított partnerséget bátorítani kell. A vállalkozások alapítását és növekedését bátoríthatja a finanszírozáshoz való hozzáférés könnyítése és a gazdasági ösztönzők erősítése – beleértve a sikerességet díjazó adórendszerek bevezetését –, továbbá a nem bérjellegű munkaerőköltségek csökkentése és az induló vállalkozások adminisztratív terheinek mérséklése, különösen – az elsősorban fiatal vállalkozóknak szánt – megfelelő üzleti támogatási szolgáltatások segítségével, mint például az általános kapcsolattartók létrehozása és a nemzeti vállalkozástámogató hálózatok ösztönzése. Különös hangsúlyt kell fektetni a jogutódlás megkönnyítésére, valamint a fizetőképesség helyreállítását és a szerkezetátalakítást célzó eljárásokra, különösen a hatékonyabb csődjogszabályok révén.

15. sz. iránymutatás. A vállalkozóbb szemléletű üzleti kultúra előmozdítása és a KKV-kat támogató környezet megteremtése érdekében a tagállamoknak: 1. a vállalkozásalapítás és a növekedés elősegítésére meg kell könnyíteniük a finanszírozáshoz való hozzáférést, különösen mikrokölcsönök és a kockázati tőke egyéb formái révén; 2. erősíteniük kell a gazdasági ösztönzőket, többek között az adórendszerek egyszerűsítése és a nem bérjellegű munkaerőköltségek csökkentése révén; 3. erősíteniük kell a KKV-k innovatív potenciálját; és 4. olyan támogatási szolgáltatásokat kell biztosítaniuk, mint például az általános kapcsolattartók létrehozása és a nemzeti vállalkozástámogató hálózatok ösztönzése, annak érdekében, hogy a Kisvállalkozások Kartájával összhangban segítsék a KKV-k alapítását és növekedését. Ezen túlmenően a tagállamoknak fokozniuk kell a KKV-k vállalkozói oktatását és képzését. Meg kell továbbá könnyíteniük a jogutódlást, szükség esetén korszerűsíteniük kell csődjogszabályaikat, illetve javítaniuk kell a fizetőképesség helyreállítását és a szerkezetátalakítást célzó eljárásaikat. Lásd még „A források növekedés- és foglalkoztatásorientált, hatékony elosztásának elősegítése” c. (3. sz.) és „Az innováció minden formájának elősegítése” c. (8. sz.), valamint a 23. és 24. sz. integrált iránymutatást.

Az európai infrastruktúra bővítése és javítása

A modern infrastruktúra a helyszín vonzerejét nagymértékben befolyásoló tényező. Megkönnyíti a személyek, az áruk és a szolgáltatások mozgását az Unión belül. A modern közlekedési, energia- és elektronikus hírközlési infrastruktúra az újra megerősített lisszaboni stratégia fontos eleme. Az összekapcsolt és interoperábilis transzeurópai hálózatok a közlekedési költségek csökkentése és a piacok kiszélesítése révén segítik a nemzetközi kereskedelem ösztönzését, és fokozzák a belső piac dinamikáját. Az európai hálózati iparágak folyamatos liberalizációja továbbá elősegíti a versenyt, és fokozza a hatékonyságbeli hozadékokat ezekben a szektorokban.

Az európai infrastruktúrát célzó jövőbeli befektetések tekintetében előnyben kell részesülnie a Parlament és a Tanács által a transzeurópai hálózat közlekedési iránymutatásaiban meghatározott, a közlekedésre irányuló harminc kiemelt közlekedési projekt végrehajtásának, a közlekedéssel, a megújuló energiával és a szélessávú hírközléssel foglalkozó, határokon átnyúló Quick Start projektek végrehajtásának az Európai Növekedési Kezdeményezés keretében, valamint a Kohéziós Alap által támogatott közlekedési projektek végrehajtásának. Az infrastruktúra országonkénti szűk keresztmetszeteit is kezelni kell. A megfelelő infrastruktúra-árszabási rendszerek hozzájárulhatnak az infrastruktúrák hatékony kihasználásához és egy fenntartható modális egyensúly kialakulásához.

16. sz. iránymutatás. Az európai infrastruktúra bővítése, javítása és összekapcsolása, valamint a határokon átnyúló kiemelt projektek megvalósítása, különösen a nemzeti piacoknak a kibővített unión belüli fokozottabb integrálása céljából. A tagállamoknak: 1. megfelelő feltételeket kell kialakítaniuk az – elsősorban a transzeurópai hálózatok részét képező – forráshatékony közlekedési, energia- és IKT-infrastruktúrák számára a közösségi mechanizmusok kiegészítésével, különösen a határ menti és a peremterületeken, mivel ez a hálózati iparágak verseny számára való sikeres megnyitásának lényeges feltétele; 2. meg kell fontolniuk az állami és a magántőke összefogásának fejlesztését; 3. meg kell fontolniuk a megfelelő infrastruktúra-árszabási rendszerek kidolgozásának lehetőségét, hogy biztosítsák az infrastruktúrák hatékony kihasználását és a fenntartható modális egyensúly kialakítását, különös hangsúlyt fektetve a technológiai váltásra és az innovációra, valamint megfelelően figyelembe véve a környezeti költségeket és a növekedésre gyakorolt hatást. Lásd még „Az IKT terjedésének és hatékony alkalmazásának elősegítése, valamint a teljesen befogadó információs társadalom kiépítése” c. (9. sz.) integrált irányelvet.

Kelt Brüsszelben, 2005. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

G. BROWN